

29.2.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö
lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/23883/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Tausta

Esityksessä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettua lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia muutetaan. Uusimaa-lain 25 §:ään lisättäisiin uusi 9 momentti, jossa säädettäisiin oikeudesta saada ja käyttää potilastietoja. Asiakastietolain 2 §:ää, jossa säädetään soveltamisalasta, muutettaisiin sääntelyn selkeyttämiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettua lakia muutettaisiin siten, että potilastietoja olisi oikeus luovuttaa Uudenmaan maakunnassa potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 2 §:ää muutetaan. Pykälässä säädetään soveltamisalasta ja potilastietoihin liittyvän sääntelyn selventämiseksi pykälään lisättäisiin viittaus sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettuun lakiin.

Uudenmaan alueella terveydenhuollon palvelut ovat eri viranomaisten järjestämisvastuulla ja potilastiedot ovat siten eri rekisterinpitäjien rekistereissä, toisin kuin muilla hyvinvointialueilla. Järjestämislain 58 §:n mukaan hyvinvointialueilla on oikeus käsitellä rekisterissään olevia asiakastietoja salassapitosäännösten estämättä. Uuden asiakastietolain 4 §:n mukaisesti terveydenhuollon toimintayksiköissä saa käsitellä palvelunantajan rekisteriin kuuluvia potilaan hoidon toteuttamisen kannalta välttämättömiä potilastietoja salassapitosäännösten estämättä. Tämä tarkoittaa sitä, että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilastiedot ovat hyvinvointialueilla saman palvelunantajan rekisterissä. Palvelunantajan olisi kuitenkin määriteltävä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tai muun asiakastietoja käsittelevän henkilön oikeus käyttää asiakastietoja. Palvelunantajan on myös pidettävä rekisteriä asiakastietojärjestelmiensä ja asiakasrekisteriensä käyttäjistä sekä näiden käyttöoikeuksista.

29.2.2024

Kullakin Uudenmaan hyvinvointialueella, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä on kuitenkin omat viranomaisensa, joten niillä on oikeus käsitellä vain omissa rekistereissään olevia asiakastietoja ja niiden välillä on kyse tietojen luovutuksesta.

Esityksessä ehdotetaan, että voimaanpanolain 64 a §:n mukainen potilastietojen käsittely Uudenmaan maakunnan alueella säädetään pysyväksi menettelyksi.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa potilastietojen saumatonta käsittelyä Uudenmaan maakunnan alueella siten, että terveydenhuollon ammattilaisella on mahdollisuus hoitaa potilasta asianmukaisesti. Lisäksi esityksen tavoitteena on turvata asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta. Toisaalta sääntelyn toiminnallisena tavoitteena on taata Uudenmaan maakunnan alueelle mahdollisimman samankaltainen potilastietojen käsittelyn kokonaisuus kuin muilla hyvinvointialueilla on. Sääntely perustuisi terveydenhuoltolain 9 §:n mukaista sairaanhoitopiiriin alueen yhteisrekisteriä koskevaan potilastietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn sekä tällä hetkellä voimassa olevaan väliaikaiseen voimaanpanolaissa olevaan sääntelyyn. Uudenmaan maakunnan alueella potilastietoja saisi täten luovuttaa salassapitosäännösten estämättä, mutta potilaalla olisi oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen. Tiedonsaantioikeuden saisi toteuttaa Uudenmaan palvelunantajien yhteisen tietojärjestelmän avulla siten, kuin uuden asiakastietolain 57 §:ssä säädetään. Uudenmaan maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen erilliskäytöstä johtuen ehdotettu sääntely on edellytyksenä sille, että potilastietojen käsittely on saumatonta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä myös Uudellamaalla.

Tehyn näkemykset lausuttavista asioista

Tehy kannattaa molempia ehdotettuja muutoksia. Uudenmaan alueella asuu noin 30% Suomen väestöstä, joten ehdotetut ratkaisut vaikuttavat merkittävään osuuteen väestöstä.

Mielestämme Uudenmaan alueen palvelujärjestelmän erityispiirteiden takia on perusteltua mahdollistaa erityiset tiedon luovuttamisen oikeudet HUS-yhtymän ja Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä Helsingin kaupungin välillä. On tärkeää saada Uudenmaan erilliskäytöstä huolimatta potilastietojen käsittely vastaamaan toiminnallisesti mahdollisimman paljon muilla hyvinvointialueilla tapahtuvaa potilastietojen käsittelyä.

Uudessa asiakastietolaissa säädetään useista suojaustoimista liittyen asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn ja näitä suojaustoimia sovelletaan myös potilastietojen käsittelyyn Uudenmaan maakunnan alueella. Pidämme tärkeänä, että käyttöoikeuksien on perustuttava sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun asiakas- ja potilastietoja käsittelevän henkilön työtehtävään ja annettavaan palveluun siten, että henkilöllä on käyttöoikeus vain työtehtävissään tarvitsemiin välttämättömiin asiakastietoihin.

29.2.2024

Esityksessä ehdotetaan myös, että uuden asiakastietolain 2 §:ää muutetaan. Pykälässä säädetään soveltamisalasta ja siihen lisättäisiin sääntelyn selventämiseksi, että potilastietojen käsittelystä Uudenmaan maakunnan alueen hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvassa terveydenhuollossa säädettäisiin kyseisen lain lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (615/2021). Kannatamme ehdotettua muutosta.

Helsingissä 29.2.2024

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Tiina Vartiainen, työelämäasiantuntija, tiina.vartiainen@tehy.fi